СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR. NAT'L ASS'N OF AMERICA

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ. „СВОБОДА" ("LIBERTY") виходить три рази на тиждень: вівторок, четвер і суботу. видає „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ" в Америці 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Джерзи Сіти, Н. Дж., субота 31-го жовтня 1914. Ч. 69. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Saturday, October 31, 1914. N. 69.

ТУРЕЦЬКА ФЛЬОТА БОМБАРДУЄ РОСІЙСЬКІ ПРИСТАНИ НА ЧОРНІМ МОРИ.

Німецькі війска у Франції посувають ся поволи дальше наперед.

В битвах на границі Східних Прус полонили Німці 13.000 Москалів.

Німецький корабель „Емден" затопив два воєнні кораблі.

Війна з Росією.

[Москалі] укріпляють свої становища в Галичині.

[Відень] (через Амстердам), 29. [жовтня]. — Австрійський генеральний [штаб] подає ось вісти про положенє [на фронті]:

„На воєннім терені в Галичині не [зайшли] в послідних днях жадні зміни. [Москалі] укріпляють свої становища, що[би ставити] опір наступаючим війскам [австрійським]. Тому у битвах беруть у[частъ] і тяжкі облогові гармати. Наша [артилерія] знищила чимало непри[ятельських] батерій".

[Австрійські] й німецькі війска [уступають] перед Москалем.

[Берлін] (через Амстердам і Лондон), 29. жовтня. — Після урядового [донесеня] мусіли цофнути ся німецькі й [австро-угорські] війска, котрі посували [ся до] Висли и хоробро видержували на[пад] Москалів. Тепер уступають перед [новими] російськими корпусами, котрі [наступають] з Івангорода, Варшави і Новогеоргієвска. В урядовім донесеню [сказано]: „З початку Москалі не хотіли [уступити] і тому цофанє наших війск [відбуло] ся в порядку, без трудностий. [Позиція] резервових відділів буде змі[нена] відповідно до нового положеня".

[Не] треба сейчас думати, що цофанє від[разу] значить пораженє. Коли воно йшло в [порядку], то се може бути лише стратегічним [ходом]; нашим війскам прийшло би так[ож пере]бути зиму в російській Польщі тому, [що] там легко доставити живности, [а] звідти війни не можлива. Також [могло] бути лише звичайний відворот, щоб [Москалі] сьвигнути перед Вислу, а опісля [окружи]ти їх і справити їм таку зазню, [яку] зробив Гінденбург коло Мазурських [озер].

[Лондон], 29. жовтня. — Москалі [зібрали] в російській Польщі новий [фронт], а те через доставу сьвіжих транс[портів] війска. Вони здержують по мож[ности] як найбільші резерви і посилають [за той] часі нові полки, заки ще ко[трий]будь відділ взагалі пійде до бор[ні]. В той спосіб зібрали Москалі в дій[сності] 3-міліонову армію проти ворога. [Крім того] російські власти заключили з [Анг]лійськими умову, після якої війска і [воєнні] средства виміюють ся.

Ся вістка досить балачутна. Виглядає [на те], шоби Москалі, мимо величез[них] страт, мали ще таку велику армію.

Німеччина приготовляє Росії „подарунки".

[Російське] інформаційне бюро в Ню [Йорку] твердить, що Росію жде цілий [ряд] несподіванок.

Перейшла російська армія буде ма[ла] змагати ся з повстанєм Пер[сії]. Власне тепер деякі перські племена [...] вийшли на границі на Моска[лів]. В боях полягло 2 російських офі[цирів] і 300 салдатів, а 4 офіцирів і 40 [салдатів] взяли в полон; також забрали [вони] амуніцію [...] від Москалів.

[...] Москалі в пер[ш]ій „кадрови" стратили Москалі [...] одного пер[...] Балка[...].

Москалі з великим поспіхом укріпляють Кушку.

В Туркестані майже цілковито устав почтовий рух. Всі місцевости з мусулманським населенєм обняті воєнним станом.

Емір Афганістану зібрав на російській границі 180-тисячну армію. Афганці заняли всі зелізничі тунелі, що ведуть до Афганістану. На чолі їх армії мають стояти німецькі офіцири.

Німецькі напади мають успіх.

БЕРЛІН, 29. жовтня. — Урядова оповістка німецької головної кватири каже:

„На північно-східнім воєннім терені увінчали ся наші напади успіхами. В послідних трох тижнях взяли ми 13.000 Москалів в полон, здобули 30 машинових карабінів і 30 гармат.

„На полуднево-східнім терені положенє незмінене".

Турецькі кружляки бомбардують російські міста.

ТЕОДОЗІЯ (на півострові Крим), 29. жовтня. — Турецький кружляк з трома коминами явив ся нині коло міста Теодозії та бомбардував його. Ушкоджено катедру, грецьку церков, порт і кілька будинків. Філія російського торговельного банку стоїть в огни. Ранено одного салдата. По бомбардованю відїхав кружляк в полуднево-західнім напрямі.

НОВОРОСІЙСК (на Кавказі), 29. жовтня. — Турецький кружляк Гаміджі, котрий нині явив ся перед містом, зажадав здачі міста і видання всіх державних маєтків. Місто відмовило сьому жаданю та арештувало турецького конзуля.

Теодозія є окружним містом на полуднево-східнім побережу Криму та числить около 30.000 мешканців. Має гарно закінчену пристань, численні гарні будівлі і церкви з часів генуенських.

Новоросійск лежить на північнім побережу Чорного Моря, около 120 миль від Теодозії і має около 17.000 мешканців.

ПЕТРОГРАД, дня 30. жовтня. — До пристани Одеси вїхали два турецькі торпедовці і віддали кілька стрілів на місто, а також затопили один торговельний корабель.

Кружляк „Бреслав", куплений недавно від Німців, явив ся коло Теодозії і острілював місто. Двох турецьких офіцирів, котрі жадали здачі міста, взяли Москалі до неволі. Другий кружляк „Гебен" затопив російський корабель „Ялта" коло міста Керч на Криму. Російський корабель „Казбек", котрий плив на поміч, зістав також затоплений.

Війна з Францією.

Німці бють Французів.

БЕРЛІН (через Амстердам і Лондон), 29. жовтня. — Нині рано оголосила німецька головна кватира таке:

„Наші напади на полуднє від Ньюпорт стають щораз успішнійші. Коло Іпру положенє незмінене.

„На захід від Ліль роблять наші війска поступ. Рівні укріплені становища ворогів дістали ся в наше посіданє. В полон взяли ми 16 британських офіцирів і 300 жовнірів, а також не брак нам сьвіжо здобутих гармат.

„Французькі напади відбили ми у всіх місцях. Ми острілювали одну французьку батерію та артилерійного дослідника, які примістили ся на вежі катедри в Реймс.

„В Аргонах прогнали ми ворога із заковів, причім здобули ми кілька машинових карабінів.

„На полудневий захід від Верден відбили ми всі напади Французів. Потім вдало ся нам передерти ся через французькі лінії і дістати ся до їх головних становищ, котрі ми заняли. Французи потерпіли страшні втрати.

„На схід від Мозелі відбили ми всі напади неприятеля".

Цепеліни і підводні судна готові!

АМСТЕРДАМ, 29. жовтня. — Телеграма зі Слюіс, в Голяндії, вислана до часописи „Гандельсблад" доносить, що Німці вислали складові части підводних суден зелізницею до Зеебріджа на бельгійським побережу. Тут вони мають бути зложені та вислані проти англійської фльоти коло Остенди. 16 британських кораблів бере участь в нападі на праве німецьке крило. Бомбардованє було дотепер безуспішне.

Після донесень кореспондентів зі Слюіс, держать Німці всі свої рухи в Бельгії у великій тайні. Зелізниче полученє до Зеебріджа, Кнок і Брідж зовсім перерване; заборонена їзда колесом і моторовими возами. Лінії з міста Марінкерки на полуднє цілком недоступні для цивілістів.

ПИКЕРК, 30 жовтня. — Бомба кинена з німецького літака, убила одну жінку й дитину. Бомби кинені двома иншими німецькими літаками в Бетюн, убили 19 жінок і ранили 40 людий на торговиці.

ЛОНДОН, 30 жовтня. — Тяжкі гармати привезено проти англійських кораблів, котрі оперують коло бельгійського побережа. Вони стріляли на торпедовець „Фалькон", причім забили одного офіцира і 8 рядових, а ранили одного офіцира і 15 рядових. Одного жовніра убили на кружляку „Брілянт", а богато ранили на кружляку „Рінальдо".

З Парижа прийшла вість, що англійський великий воєнний корабель наїхав на міну і пішов на дно.

Німеччина прилучує Бельгію.

БЕРЛІН, 30 жовтня. — Тут рішено приготовлення до урядового [...] про анексію (прилученє) Бельгії. [...] урядово [...] щасливий німецький край під сьвітлим скиптром цісаря Вільгельма бельгійського.

Німецький кружляк „Емден" втяв нову штуку.

ТОКІО (Японія), 29 жовтня. — Британська амбасада довідує ся, що німецький кружляк „Емден", укритий під японською фльогою (?) і змінений на перший погляд через вибудуванє нового комина, заїхав до британського порту „Стрейтс Сетелментс" (в Азії, коло Малайського півострова) і тут знищив російський кружляк „Жемчуг" і французьке підводне судно. Опісля відїхав „Емден" з найбільшою скоростию і счез на мори коло Малаки. Про судьбу залоги затоплених кораблів не донесено нічого.

Затоплений російський кружляк „Жемчуг" належав до сиберійської фльоти. Його спущено на воду 1903 року; його містота виносила 3160 тон, довжина 110.9 метрів, а оруженє складало ся з 6 чотирицалевих гармат. Скорость „Жемчуга" виносила 24 узлів на годину.

„Емден", як звісно, є пострахом всіх кораблів на Індійськім океані. Майже кожного другого дня доносять про його подвиги. Кораблі союзників утікають перед ним до воєнних портів, що лежать над Індійським океаном. Він має лише 4-цалові гармати, мимо сього дає собі довгу раду зі всіми неприятельськими кораблями. В телеграмі сказано, що він плив раз японськом фльогом. Після міжнародного права вільно таке робити, коли лише перед самою борбою корабель вивісить свою хоругов.

Загальне положенє

На терені війни з Росією.

Вже від довшого часу нема вістий про якісь більші успіхи з одної або другої сторони. У війні з Росією витворило ся положенє подібне як у Франції. Обі сторони заняли свої становища вздовж боєвої лінії і острілюють їх взаїмно тяжкими гарматами. В такій боротьбі прибирає характер війни облогової.

Про воєнні події в Галичині нема вже від тижня жадних вістий. З того можна здогадувати ся, що жадна сторона не віднесла важнійшої побіди.

В Польщі, в Королівстві німецькі і австрійські війска подали ся назад перед переважаючими силами Москалів і заняли нове оборонне становище на лінії Рава—Радом. Про дійсну причину відвороту нема точних вістий. Воєнні знавці подають ріжні можливі його причини.

Деякі знавці твердять, що з огляду на недалеку зиму, німецькі і австрійські війска займуть догідні становища близше своїх границь, щоби не наразити себе на можливу трудність в доставі живности і амуніції в часі зими. Загально здогадують ся, що на терені війни з Росією не прийде вже в тім році до якогось рішаючого вислїду, а через зиму з причини великих снігів і лихої комунікації війна воєнне заняте буде спочивати. З того виходило би таке, що Москалям прийдеть ся зимувати у Східній Галичині, а натомісць німецькі й австрійські війска останутъ через зиму в Польськім Королівстві. Впрочім все те буде залежати від погоди в осени і від якости зими.

У Східних Прусах іде боротьба дальше вздовж східної границі. В тих битвах Німці взяли в полон около 13.000 Москалів.

На терені війни з Францією:

І тут не зайшли ніякі більші зміни. Німецькі телеграми доносять про деякі успіхи на лівім березі ріки Ізер і коло Верден. З Франції доносять, що нова німецька армія, якої силу обчисляють на 260.000, переходить ріку Ізер, щоби цілою силою вдарити на французькі пристани Калє і Вульонь. Телеграми з Голяндії приносять вісти, що велика скількість німецьких „цепелінів" і підводних суден є в дорозі до Остенди. Англія робить великі приготовлення для охорони побережа від німецького нападу. Протилежне побереже обезпечено мінами, рух торговельних кораблів обмежено.

В Швайцарії доносять, що Французи мали стратити в довершішних битвах під Верден около 40.000 людий. Французькі офіцири нарікають, що нові відділи, які приходять в поміч, є маловартні з причини недостачного вимуштрування.

На підставі вістий, які наспіли з Петрограду і з Риму, можна сподівати ся, що небаром візьмуть участь у війні Туреччина, Греція і Італія. З Петрограду наспіли вісти, що турецькі кораблі розпочали вже бомбардованє російських пристаний на Чорнім мори.

З причини подій в Альбанії між Італією і Грецією прийшло до непорозумінь, які можуть викликати оружну розправу між обома тими державами.

Холера в Росії, в Галичині і в Сербії.

ЛОНДОН, дня 29 жовтня. — Вісти з Відня і з Риму згідно доносять, що холеру принесли на Угорщину і до Галичини Москалі. По прогнаню Москалів завдяки пильним заходам угорського правительства холеру на Угорщині заглушено. Натомісць в Росії і в Галичині холера ширить ся дальше, бо Росія не має лікарів. Серед російського війска холера ширить ся з причини нездорової харчі і нечистоти та через те, що страву жовнірам дають зі спільних мисок для кождої десятки людий.

Найгірше ширить ся холера в Сербії, особливо серед війска. Досі згинуло більше ніж 10 тисяч Сербів, переважно жовнірів — від холери.

Серед сербського війска було вже кілька грізних бунтів з причини поганого і нездорового харчу. Підчас походу не дають сербським вояком нічого їсти окрім гарбузів та сирих огірків.

Засуд виновників замаху на австрійську архикняжу пару.

САРАЄВО (Боснія), 28 жовтня. — Нині видано тут судовий вирок на убийників архикнязя Франца Фердинанда, наслідника австро-угорського престола і його жінки, княгині Гогенберґ.

Гаврило Принціп, властивий убийник, лише засуджений на 20 років тюрми. Чотирох загорільців засуджено на смерть через повішенє; одного на досмертну тюрму, двох, між ними і Данила Ілїфиловича, котрий кинув на архикнязя бомбу, але не виграла, на 20 років, одного на 16 років, одного на 13 років, двох на 10 років, одного на 7 років, а двох на 3 роки тюрми.

Прочі обжаловані (в числі 9) [...] увільнені.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
Published three times a week
Tuesday, Thursday, and Saturday, at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 496 JERSEY CITY

Published by
The Ukrainian National Association
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

ПРОТЕСТ ПРОТИ НАСИЛЬСТВА.

Українська парляментарна репрезентація Галичини оголосила дня 6. жовтня протест, підписаний президентом українського парляментарного Клюбу д-ром Костем Левицьким, віцепрезидентом палати послів Юліяном Романчуком і парляментарним послом д-ром Евгеном Олесницьким. В протесті вказано на те, що після донесеня російських часописий, одержав російський Сьвятійший Синод телеграму, що до Львова приїхав з Житоміра православний епископ Евлогій; він мав припоручене завести урядово православну релігію в Галичині. Сей православний епископ відправив в греко-католицькій катедрі у Львові ще дня 27. вересня соборну Службу Божу. В той спосіб отже проголошено православну релігію в Галичині за пануючу. Сьвятійший Синод переслав навіть своє благословене тим унітам, що приступають до православної релігії.

Росія використовує тимчасовий стан підчас обсадженя східної Галичини своїм військом на те, щоби погребати унію між українським населенням, в той спосіб хоче вона сотворити собі сильну підставу до російської пропаганди навіть по уступленю з Галичини. Митрополита гр. Шептицького забрали з Галичини на те, щоби він, яко голова греко-католицької церкви, не міг протестувати против такого насильства.

Се нечуване насильство перевисшає всякі дотеперішні воєнні жорстокости, бо воно є вимірене проти найсьвятійших чувств народа, проти його віри. Се насильство Росії відповідає традиційному й становищу жладом греко-католицької церкви. Росія стреміла все до цілковитого знищеня греко-католицької віри, хотьби при помочи найстрашнійших средств. Бувша сїй політиці нищеня, звертає Росія сейчас при вступі на українську землю в Галичині свою силу проти греко-католицької церкви, бо вона знає, яке значінє має ся церков для українського народа. Передівсім звернула вона свою силу проти голови сеї церкви, сердечно любленого цілим українським народом митрополита Шептицького та дожидала ся лиш на се благословене Сьвятійшого Синода, знищити історичну унію, яка опирала ся на умовах з Римом, а яка через більше ніж 300-літний протяг часу стала національною релігією галицьких Українців. Сього знищеня доконала Росія при помочи таких насильств, які мусять викликати в цілім цивілізованім сьвіті єсте подупне обуренє і огорчу. Тимсамим Росія, що бореть ся „за визволене поневолених австрійських народів", дає найстрашнійший доказ, як вона розуміє свободу і чого від неї можуть надія ти ся „славянські брати".

Українське парляментарне заступництво і заступник, яко репрезентант українського народу в Галичині, підносить свій голосний протест перед цілою Европою і цілим цивілізованим сьвітом против сього злочину, поповненого на найвисших народних сьвятощах, проти насильства, яке бє в лице найосновнійші засади культури і етики: се насильство є незгідне з понятем правної держави і ломить основні засади міжнародного права.

Українська репрезентація є того переконана, що сей протест знайде послух всюди, де ще не вигасло почуте справедливости, де мають ся зрозуміне, яке значінє має для народа віра його батьків. Нема сумніву, що вже найблизші воєнні події сим злочинним затїям Росії на нашій земли принесуть конець; представлене тут поступованє Росії нехай служить за осторогу тим всім, що дають ся одурювати підступній політиці „освободженя славянських братів".

За Український парляментарний Клюб:

Др. Кость Левицький, голова; **Юліян Романчук; др. Евген Олесницький**, члени президії.

* * *

Парляментарна репрезентація українського народа Буковини почуває ся спонуканою вповні прилучити ся до отсего протесту галицьких Українців, хоч самі Буковинці є в більшій части православні. Православна церков на Буковині відріжняє ся від греко-католицької лише в чисто догматичних питанях, не має одначе нічого спільного з російським православєм, котре уважає царя за голову і яко таке є головною підпорою російського самодержавя. Злучені національною єдностию з нашими галицькими братами, котрі належать до греко-католицької віри, добачуємо і ми в поступованю Росії супроти галицьких Українців нечуване, найвисше добро народа загрожуюче і людське чувство, до живого дотикаюче насильство. Ми мусимо його тимбільше напятнувати, що воно стоїть в суперечности з правним порядком і свободою совісти, признаною горожанам у всіх цивілізованих державах.

За Союз українських парляментарних і соймових послів Буковини:

Микола Василько, президент; **Єротей Пігуляк**, віцепрезидент; **Юрій Лисан**.

Вісти з Галичини.

„Не буде України ані Німеччини!"

Німецька ґазета „Берлінер Таґеблят" (виходить в Берліні, столиці Німеччини) подає в 512-ім числі з 8-го жовтня с. р. на основі польських ґазет, які одержала зі Львова, таку відомість:

„Російські офіцири старають ся входити в розмови з прохожими на улиці, аби переконати ся, який настрій між населенєм галицької столиці і притім представляють (в дикий спосіб) свою „політичну програму".

Один російський офіцир стрінув на ринку одного Українця і зачав з ним розмову.

— Що ви гадаєте зробити з Україною як би ви побідили? — питає ся Українець.

— Україна? Я не знаю України! Я самий вправді родом з Поділя, де живуть наші брати, але я Москаль. України нема! Ви тепер мусите инакше вчити ся ґеоґрафії, бо все буде перевернене до гори ногами! Знаєте, як по війні буде звати ся Німеччина?

— Як?

— Берлінська ґубернія!"

Но, но — поволеньки.... Ще занадто передчасна та московська бута!...

Московські „ревізиї" у Львові.

Тасама часопись дальше подає таку вістку зі Львова:

„В день московські салдати (жовніри) поводять ся у місті спокійно. Але зате в ночі з ними нещасна година. Скрізь по улицях нападають прохожих і кричать, щоби пристанули. Від кождого домагають ся, щоби дав гроші і годинник. Настрашені люди, для оминеня нещастя віддають все, що мають.

Такі напади лучають ся передівсім перед виходом поодиноких відділів війська, котре в той спосіб шукає наживи.

У Львові не богато війська стационовано, але все богато переходить. . . . . війск, котрі через Львів ідуть дальше на захід."

Цілі будинки у Львові, але не наші...

Львівські часописи доносять, що державні будинки у Львові, а між тим і намісничий дворець, не нарушені. Ті державні будинки заняли російські власти для своєї потреби. Військова начальна команда знаходить ся в соймовім будинку коло Єзуїтського города.

Повисша відомість щодо ненарушеня державних домів у Львові вказує також на те, що мусїло відбутись там руйноване українських домів, бо не без причини вказували би польські часописи на те, що державні будинки не нарушені; значить, що мусїло бути бурене домів і якісь доми є „нарушені", а властиво збурені. Сього безперечно, не вільно писати львівським часописям, щоби в краю не ширити ще більшого роз'ярения, з якого може дійти до бунту, про котрий вже і так доходять чутки. Іменно одна швайцарська часопись доносить, що **у Львові від часу до часу стріляють міщанці до російських жовнірів, а таксамо є в многих селах східної Галичини.** Се вже безперечно відплачують ся голоснімєтя за опришках; передівсім помєтя **за вішане невинних безборонних людий по селах, за палене сіл і бурене церков.** Видно, що Москалї своїм розбоєм довели наших неповсмих братів до крайної розпуки.

Так виглядає московський похід, який ведуть цареславні попи з хрестом в руці...

Російські власти у Львові.

Дальше пишуть тісамі часописи, що ґенерал-ґубернатором Галичини є, — як ми вже знаємо, — ґраф Бобринський, а ґубернатором міста Львова і львівського округа іменовано ґрафа Шереметєва, котрий вже в столиці Галичини видав богато приказів і заборон. Між иншим приказав він отворити силою всі доми, які були позамикані по виїзді властителів і мешканців. Всі ті доми перешукано і богато з них ужиняють ся на потреби російського війська.

Не мило вразила Москалїв у Львові вістка, як довідали ся, що російський ґенерал-лайтнант Роде, котрий увійшов з російською армією до Львова і заняв місто, — згинув скоро опісля в битві коло Городка недалеко Львова.

Московські „порядки" в Галичині: нужда і холера.

Російська ґазета „Русское Слово", яка виходить в Москві, доносить:

„В Галичині вдало ся вже направити зелїзницю з Волочиск до Львова і привернути рух на тім шляху. Шини шляху розширено і курсують вози російських зелїзниць. Урядників установлено Москалїв або Поляків, що вміють по російськи говорити. На зелїзничих двірцях умішено російські написи, знищено польські, а усунено українські.

Для з'єдиненя почтово-телеґрафічних урядів у східній Галичині творить ся „почтово-телеґрафічний округ". До почтово-телеґрафічної служби привезено з Росії урядників Москалїв.

Ґенерал-ґубернатор ґраф Бобринський видав розпорядок, що кождий мусить приймати рублї і визначив вартість рубля на 3 корони і 33 сотики.

У Львові і в цілім краю страшна нужда і голод, але граф Бобрінський не чує ся на силі тому зарадити, бо таксама нужда і в цілій Росії. Крім того ширить ся холера й инші недуги, а то тимбільше, що нема лїкарів.

Ось-що привели Москалї до нашого краю крім звірського розбою — **нужду, голод і холеру!**

Ширене цареславя при помочи війни.

Згадана вже висше німецька ґазета „Берлінер Таґеблят" потверджує ту відомість, яку „Свобода" подала в попереднім числі, що до Львова приїхав цареславний архиепископ Евлогій із Житомира (столиці Волинської ґубернії в Росії) та, що насильно увійшов до греко-католицької катедри св. Юра і відправив там Службу Божу. Опісля проголошено у Львові урядово, що **цареславє є пануючою державною релїґією у східній Галичині.** Щодня оголошують цареславні попи, що перетягають селян на цареславє.

Петроградська московська чорносотенна ґазета „Новое Время" доносить, що цареславний Синод в Петрограді скінчив приготовляючі праці над релїґійними справами у східній Галичині. Постановлено приготовити „благонадьожних" цареславних попів, щоби взяли у свої руки російську церкву в Галичині, на Буковині та на угорській Руси і ширили російське цареславє, а притім і російські державні погляди. Доси вже зголосило ся до служби 35 російських цареславних місіонарів.

Згадана висше вже ґазета „Русское Слово" (з Москви) подає ще таку відомість:

„В Києві утворено „патріотический комітет" для видаваня російської ґазети у Львові, котра ширила би цареславє у Галичині. Се має бути сповненє слів царя, котрий зазначав у своїм манїфесті: „Найстаршi ... міста Львів і Галич (вони були православні, але не цареславні, якими їх хоче каціпи зробити!) прилучено назад до Росії".

* * *

Смішно виглядають ті московські плани з цареславєм. Наперед разить кождого культурного чоловіка, що Москаль насильством хоче вдерти ся в душу наших братів і своє цареславє **(в Росії православя нема, лише цареславє, то є державна царська релїґія, якої головою є цар-людоріз!)** ширити війною при помочи карабінів і гармат. Видно, не вірить Росія, аби правдою могла ширити свою релїґію; видно, що не вірить, аби до царя люди добровільно молили ся. А вже найсьмішнійше виглядають російські плани — **ширити цареславє на Буковині.** Там, як звісно, є православна українська церква, а Москалї хотїли її зацареславити і в той спосіб обсеславити. **Се найлїпший доказ, що православє а цареславє то не все одно, коли се цареславє треба ширити також і між православними!**

На щастє Буковина вже вільна від Москалїв і православні Українці можуть собі спокійно бути православними, бо не буде кому їх навертати на цареславє.

Таксамо й угорська Русь вже свобідна від Москалїв і цареславя.

Також і часть нашої галицької земли вже освободжена від московських „освободителів". Нема там вже Москалїв ані Кірґізів ані бісурменів Татарів, котрі з царського наказу стали ся цареславними місіонарами і баґнетами ширять цареславє.

Може вже не довго того глуму над релїґією, того ширеня цареславя при помочи війни на нашій земли в Галичині; може скінчить ся та царська сваволя, що Татарам, своїм салдатам каже навертати наших братів у Галичині на „правдиву" віру царську.

ВІЙНА НА МОРИ.

Війна між Німеччиною й Анґлією буде передівсім війною морською. Щодо воєнних сил обох держав на мори, то чисельну перевагу має Анґлія, яка одначе в останних часах занедбала ся на поли техніки воєнних кораблїв. Натомісць німецька фльота має процентово більше кораблїв новійшого типу і є більше одноцїльна. Щодо складових частий воєнної фльоти, то до боєвої фльоти в точнім розуміню слова належать дредноти, панцирники і панцирні кружляки. Крім того важною силою в битві треба вважати ріжнородні торпедовці, як контрторпедовці, торпедові судна і т. п., а також підводні судна. Меньшу ролю відграють кружляки охоронені то є з панцирем на палубі і неохоронені, канонірки, авізові кораблї, а конці маса транспортових кораблїв.

Відношенє сил між Анґлією й Німеччиною в усіх тих родах воєнної фльоти представляєть ся так:

Дредноти має Анґлія 22, Німеччина 16; панцирників Анґлія 40, Німеччина 30; панцирних кружляків Анґлія 43, Німеччина 14. Отже разом боєвих кораблїв Анґлія має 105, Німеччина 60; торпедової фльоти Анґлія 282, Німеччина 210; инших воєнних кораблїв Анґлія 120, Німеччина 41, з того підводних суден Анґлія 80, Німеччина 27.

Очевидно, що морська війна стане війною між тридержавним союзом (Німеччина, Австрія, Італія) і тридержавним порозумінєм (Анґлією, Францією, Росією). Сили обох сторін представляють ся так:

Дредноти має союз 23, порозумінє 30; панцирників союз 51, порозумінє 65; панцирних кружляків союз 27, порозумінє 72; инших кружляків союз 94, порозумінє 142; торпедової фльоти союз 430, порозумінє 484; инших воєнних кораблїв союз 68, порозумінє 228, з того підводних суден союз 40, порозумінє 153.

Морська війна поділить ся певне на північну і середземну. В північній війні проти Німеччини виступить крім анґлійської фльоти балтійська фльота Росії; російська черноморська фльота, замкнена Босфором і Дарданелями, не входить в рахунок ані в північній ані в середземній морській війні. Отже Росія може виставити проти Німеччини 4 дредноти, 4 панцирники, 7 панцирних кружляків, 10 кружляків, 50 торпедовців і 27 инших воєнних кораблїв, з того 12 підводних суден. На Середземнім мори знаходить ся французька фльота, яка має проти себе фльоту італійську й австрійську. Від Анґлії може французька фльота на Середземнім мори дістати лиш незначну поміч.

Відношенє сил на Середземнім мори представляєть ся так: Франція 4 дредноти, 21 панцирників, 22 панцирних

ЖЕРТВИ ... ФОНД ВИЗВО... УКРАЇНИ.

ТІ, ЩО ВІДЧУВАЮТЬ НЕДОЛЮ ... РІДНОГО КРАЮ.

[illegible] ...в Америці... сестер чи родинів... братів... Що-ж пора... [illegible]

[illegible]

[В]ІСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

[illegible]

Л[ист] характеристичний... тих, що утекли з Галичини... [illegible]

[illegible]

ПОЗІР!

[УК]РАЇНЦІ НЮАРКУ І ОКОЛИЦІ!

[...] ДНЯ 1. ПАДОЛИСТА 1914 р.

відбудесь ся

В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ ВІЧЕ

[...] на розі Бруи стр. і Савт Орендж Аве.

[illegible] ...усіх україн[ців]... Нюарку, а мас... положеня, витво... для нашого народа теперішною св[ітовою] війною. На вічу буде говорити... гість, усвідомлений сучас... хочете довідати ся про стан... в нашій вітчині, про будучність на... народу і про наші народні обовязки... приходіть громадно всі... що не відчуваєте вагу істо... яку наш нарід тепер пере[живає].

ВСТУП ВІЛЬНИЙ.

[ПОЧА]ТОК ВІЧА О ГОД. 2. ЗПОЛУДНЯ.

КОМІТЕТ.

Неслушні докори.

В 62. числі нашої часописи помістили ми довшу статю д. Олександра Неприцького-Грановського п. н. „Російські Українці і Український Народний Союз". Шан. автор сеї статі старав ся доказати, що Українці галицькі не доцінюють як слід Українців зпід забору російського, а навіть — як говорить сам д. Грановський — іґнорують ними і оглядають їх як якесь чудовище.

Постараємо ся ось-тут розглянути здебільша закиди д. Грановського і дати на них хоч коротеньку відповідь.

На 1-ше твердженє д. Грановського відповідаємо: Р. Н. Союз не був ніколи замкнений для російських Українців і в історії сеї нашої організації не було й одного випадку, аби колинебудь відмовлено до неї вступу православному Українцеви з Росії. Союз не був ніколи організацією „греко-католицькою", а хоч у її статуті був за короткий час (неповна два роки) віроісповідний параграф, то сего параграфу не примінювано ніколи в практиці.

У 2-гім твердженю дорікає нам д. Ґрановський безоглядним клерикалізмом. На се відповідь: Безоглядними клерикалами ми ніколи не були. Не були нами навіть ті сьвященики, котрі закладали наш Союз і разом із сьвітськими людьми працювали над його розвоєм і зростом. Про се можна легко переконати ся з перших річників „Свободи", з історії Союза за останних кільканайцять літ і з уст вірودостойних людий, які брали участь в народній роботі ще тоді, коли д. Грановський не думав про свій виїзд до Америки. Як би хто хотів конче допукати ся клерикалізму в нашій минувшині, то міг би його може і знайти, але тільки в одязі національнім, а не иншім. Се були часи, коли між „хлопом" і „попом" не було у нас есенціональної ріжниці; одні і другі творили разом одно нероздільне тіло, мали один спільний ідеал і одним шляхом прямували до одної спільної мети. Сьвященики були нашими провідниками не по неволі, але по волі: нарід бачив їх щирість до себе, бачив і цінив їх обильну, благородну та благодатну працю і се було причиною, що „до тих верховних вождів подавляюча більшість визначнійших Галичан мала довіре і пошану". Таких „верховних вождів" на російській Україні (говоримо про новійші часи) ніколи не було, тож „російські сьвідомі Українці, понайбільший части поступовий елемент", набирали потрібного їм досьвіду з инших жерел і очевидно не мали навіть змоги „входити в ті двері, звідки дув протягом безоглядного (чи якого иншого) клерикалізму". Ми лише сконстатуємо тут факт, що коли між духовними кругами на російській Україні появить ся який „білий крук", що промовить слово в обороні нещасного українського народа, то українські часописи (прим. „Рада") розписують ся про се доволі широко, хвалять того сьвященика і ставлять його за взір нашим малодушним або байдужним духовникам. І колиб так справді на російській Україні було хоч трохи національно сьвідомого духовеньства (як би воно мало відвагу признати ся до тої національної сьвідомости), то тоді відроджене нашої великої вітчини не поступало би таким як доси черепашшим кроком!

Відповідь на 3-те твердженє д. Грановського справляє нам правдиву прикрість, бо мусимо відповідати йому особисто. Шан. автор говорить тут так якось загально і так неймовірно (він зазначує виразно, що „безусловно правдивих фактів і провірених на власні очі" не має), що й не знати гаразд, як очистити ся з пороблених ним докорів. Добр. Грановський заявляє, що „російський Українець не зустрів братнього, теплого відношеня до себе від своїх братів Галичан в Америці". Яким конкретним фактом попер шан. автор свою інсинуацію? — Своєю власною особою, бо инших примірів навести не міг! Якуж саме кривду заподіяли американські Галичани д. Грановському?

На конвенції Р. Н. Союза (нового) в Ню Йорку його „ласкаво попросили" вийти з галі, помимо того, що він там хотів бути присутний яко кореспондент українських часописий у Києві і показував відповідні листи і посьвідки відповідних часописий. Що згадана конвенція обійшла ся з д. Грановським некультурно і грубо, то про се не може бути двох гадок; алеж так само (або ще гірше!) обійшла ся та конвенція і з двома кореспондентами американсько-українських часописий, а іменно з кореспондентом „Америки" і „Свободи", хоч оба-вони є Галичанами і не мали зовсім на гадці шкодити інтересам нового Союза. За сю сумну подію ми впрочім

відповідати перед д. Грановським не можемо і навіть не знаємо, на що він сей епізод зачинав у свою статю.

Щодо конвенції „Укр. Н. Союза" в Бофало то се вже инше діло. Тут мусимо зазначити з цілим натиском, що д. Грановський у своїх жалях перебрав міру... Хто був присутний на тій конвенції, той знає не зможе [illegible] ти, щоби д. Грановського „ласкаво виносили" вийти з галі і навіть в конвенційній салі не дали написати просьби о позволенє бути присутним на конвенції, а ту „церемонію" мусів слухати за порогом [illegible]. Ще більше дивні видають ся нам отсі слова д. Грановського: „Мені й досі не зрозуміло, чому се так, коли други, також не делегати, як і я, але з Галичини і входили собі свобідно до конвенційної салі, навіть з делегатськими відзнаками!" Добр. Грановський — як видно — сильно змінив людина [illegible] до того потрохи злобна, бо пускає шпильки кажучи: „Але хочете ся пояснити, щоби ся статуя [illegible] так на один параграф статута нашої організації, в якім говорить ся, що члени Союза, які не є делегатами [illegible] ловними урядниками, можуть бути присутні на конвенції тільки тоді, коли внесуть на руки конвенційного предсідателя відповідну письмову просьбу і коли сей предсідатель дасть на се свій дозвіл і [illegible] уєї трактувати, і що би усі параграфи так точно виконувались". Останні слова статя речень ми нарочно підчеркнули, бо д. Грановський дає ними до пізнаня людям, що управа нашої організації руководить ся радою своєго рода „кумівства" [illegible] несправедливости.

Заявляємо рішучо, що на конвенції в Бофало не було ані одної людини, якої би дала д. Грановському до пізнаня, що його особа є на тій конвенції [illegible]. Чи д. Грановський вносив на руки конвенційного предсідателя якунебудь просьбу (се була лише проста формальність!) і чи сю просьбу він писав справді „на колінї" [illegible] притикали до конвенційної галі, було се волі своїй) — сього ми не знаємо, але знаємо напевно те, що д. Грановський був на всіх конвенційних засіданях присутний, а деякі делегати ставили його навіть кандидатом на віцепрезидента „Свободи", як се можна бачити з конвенційного протоколу.

Заперечуємо рівнож і ту інсинуацію д. Грановського, що нібито не делегати, але з Галичини, входили свобідно на конвенційну галю, навіть з делегатськими відзнаками! Урядові відзнаки дістали делегати і урядники тоді, коли читано їх урядовий спис по отвореню конвенції, а люди, не покликані на конвенцію, таких відзнак ніяким чином мати не могли! Конвенційні дверники мали наказ не впускати на салю нарад нікого, хто не мав конвенційної відзнаки, або не виказав ся відповідною посьвідкою від предсідателя конвенції. Нам [illegible] не може вийти з дива, як д. Грановський відважив ся пустити у сьвіт таку „фантазію" щодо тих галицьких не делегатів з делегатськими відзнаками! На конвенції було присутних около 100 людий, а з них д. Грановський міг знати особисто найвисше кількадесять! Якже він міг пізнати, що до конвенційної галі входять у відзнаках не делегати і до ще Галичани? Чи не було би лише для д. Грановського і для нас, як би він у сьвім обжалованю назвав був хоч одного галицького не делегата з делегатською відзнакою по імени?

Заявляємо як [illegible] д. Грановського, що всі найвисші законодавчі тіла українських організацій в Америці, а так само і весь наш тутешний загал, не відносились і не відносять ся до російських Українців вороже, але навпаки трактують їх як своїх рідних братів і се на кождім кроці, чи то в теорії чи в практиці виразно і маркантно зазначують. А якщо д. Грановський думає про се справу инакше, то се вже не наша вина.

На 4-ту точку відповів уже сам д. Грановський. Він каже виразно, що російські Українці не вступають до Союза тому, що їх не [illegible] в Америці. Ми моглиб до сього додати хиба те, що й ті російські Українці, які від пору находять ся в Америці, не відчувають ніякої потреби брататись з нами, а волять радше гуртувати ся в ріжних канадських або інтернаціональних товариствах. Се вони роблять мабуть тому, що виросли під впливом инших „верховних вождів" як Українці галицькі.

На 5-ту точку відповідаємо коротко (до порушених у ній справ ще при нагоді вернемо), хоч вона у д. Грановського [illegible] шибдовша. На [illegible] ми тільки спростуємо деякі [illegible]

[illegible] ...часто „фантазією"...

[illegible]

[illegible] ...парламентарними... будь вони по вірі „православними" чи „греко-католиками", ми ніколи не погодимо ся, бо між нами істнує [illegible] і така велика пропасть, як небо від землі.

Галицька інтелігенція ніколи не відпихала російських Українців від себе, але приймала їх при кождій нагоді як своїх старших братів і густо-часто робила їм навіть ріжнородні уступки. Се мало місце особливо у ріжних літературних публікаціях, а подекуди і на инших полях. Всі ліпші літературні твори російських Українців тішать ся між галицькими Українцями великою популярністю, але не можна сказати того самого про твори галицьких письменників на Україні російській. Наша академічна молодіж у Галичині, а також цілий [illegible] найліпших наших письменників та журналістів переймають ся прямо у наслідуваню Українців російських і се є дуже помітне в нашім публичнім житю.

Що російський Українець є привязаний до Росії (не офіціальної, але демократичної), то се ми дуже добре розуміємо, бо причини сього привязаня є кождому з нас ясні і висвітлені. Але хибаж ми коли ставили ся ворожо до демократичної Росії? Хибаж ми не [illegible]чуємо на кождім кроці, що бажаємо добра російському народови? Коли ми виступаємо проти Москалів, то маємо на думці московських чорносотенців, а проти них виступають не меньше від нас і [поступові] Росіяни.

Добр. Грановський хвалить культуру московського народа і заявляє, що вона є найблизша українській культурі. Шан. автор говорить се тому, що виріс і виховав ся в Росії, розуміє ся під впливом культури московської. Галицькі Українці мають за сю справу трохи инший погляд, але через те вони зовсім не уймають заслуженої вартости „здоровому організмови" московської культури.

Добр. Грановський дорікає галицьким Українцям, що вони в справі дійсної культури не пробили майже нічого. Варто би поспитати д. Грановського, чи він мав коли нагоду познакомити ся близше з сею — щойно каже — неістною культурою. Чи позитивність сеї культури проявляє ся справді в тім, що на ній є слід впливу німецької й польської культури? Чи німецька або навіть і польська культура такі вже безпримірно лихі супроти культури московської? А чи на московській культурі нема ніякого сліду впливу культури німецької? Варто би також знати, чи д. Грановський мав яке безпосереднє діло з культурою німецькою й польською, коли береть ся з таким авторітетом висказувати про них свою думку. Ні, добр. Грановський, Вам відомі деякі занятії культури лише з „переваренної" та „перетвореної" культури московської і тому Ваш погляд на „дрібязковість", „плиткість" та „безгрунтовний оптимізм" української культури в Галичині є занадто односторонний і позбавлений всякої моральної вартости. Вам, добродію, вільно одушевляти ся московською культурою, бо Ви — як самі кажете — привикли до неї з дитинства, але говорити щонебудь про культуру галицьких Українців — Вам зовсім не до лиця! Нехай та культура буде справді плитка і маловартна, то все таки вона є витворена на нашім рідним ґрунті і тому є нам дорожша від якої-небудь чужої культури. Як що у ній є й справді якінебудь недостачі, то ми їх з часом усунемо і — дасть Бог — зрівнаємо ся з иншими цивілізованими народами.

Справа про відношенє Українців з двох заборів, особливо під теперішну хвилю, а з окрема в Америці, є на нормальнім шляху і виясняювати тут нічого. Тут могли би бути лише деякі особисті непорозуміня, але до полагодженя таких непорозумінь треба підходити з иншого боку, а не з того, з котрого підходить д. Грановський.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В НЮ ЙОРКУ.

Дня 18. с. м. зівязалась в Ню Йорку жіноча група „Української Ради", до котрої приступило вже на початку около 50 членниць.

Задачею жіночої групи є зорганізувати наше жіноцтво в Ню Йорку і обзнакомити його з теперішною українською ситуацією та взятись до праці, щоб в якийнебудь спосіб помочи рідному краєви і нашій рідні, котра простягає до нас руки і просить: поможіть нам нещасним!

Думаємо, Дорогі Сестри, що не потребуємо писати богато слів заохоти. Лиш предетавмо собі ті стони і кріваві сльози наших старенських материй, батьків, сестер і братів; предетавмо собі тих сиріт, котрих батьки вже пролляли кров за свої, хоч і так невеликі права; дальше предетавмо собі ту руїну наших низеньких рідних хат, які ми полишили в старім краю, а котрих ми вже ніколи не будемо оглядати, бо московські орди зробили з них лиш купи попелу, а наші рідні, що остались ще живими, сидять там купочками по тих згарищах і дожидають нашої помочи або неминучої смерти від голоду і холоду.

Предетавмо собі той страшний образ терпіня, а зрозуміємо наш великий обовязок.

Для того виділ Жіночої Групи просить всіх женщин, котрі відчувають народний обовязок, прибути на збори, що відбудуть ся в неділю 1. падолиста о пів до пятої годинни пополудни в льокали Української Бесіди на шестій улици (напроти церкви сьв. Юрия), а там порадимось, як розпочати роботу.

За Виділ Жіночої Групи:

Анна Луців
Евгенія Грещунівна
Марія Горматюк

Правительство нюйорського стейту розвязало одну з словацьких організацій.

Словацький дневник „Словак в Америке", який виходить в Ню Йорку, помістив у 2148. числі (з 22. жовтня б. р.) статю, в якій говорить ся про розвязане урядом нюйорського стейту одної з словацьких [запомогових] організацій.

„Дістали ємо урядове сумне повідомленє, — пише згадана словацька часопись — що „1. Народна Славянська Єднота в стейті Ню Йорк" зістала розвязана, а її маєток є в руках уряду і буде судово ліквідований. Є то перша словацька організація, яку стрінула така сумна доля в нашій свобідній країні. Згадана організація мала свій осідок в Покепсі, Н. Й., [а] зістала заложена 8. червня 1911. р. і була правно інкорпорована та загарантована в стейті Ню [Йорк] [illegible]

Йорк. Було у ній 6 відділів мужеських і 1 відділ женский.

„Франк Гасбрук, суперінтендент асекураційного відділу стейту Ню Йорк, подав жалобу проти „І. Нар. Слав. Єдн. в стейті Ню Йорк" і зажадав від найвисшого суду (Сурим Корт) у Вайт Плейнс, Н. Й. (в окрузі Вест Честер), аби розвязав організацію, а її маєток забрав і ліквідував, а [illegible] переводив ся гроші і розділив поміж членів. Судия Міле перейшов у тій справі строге слідство і видав вирок, на підставі которого жаданє асекураційного суперінтендента має бути виповнене.

„І. Нар. Слав. Єдн. в стейті Ню Йорк" має усього маєтку $5,012, а її довги виносять $5,049.

„Ся організація істнувала так, що від кождого члена побирала місячно по $4.25, а з тих вкладок добрано разом $4,210.

„Урядники організації суд наказав, щоби не робили ніякої перешкоди стейтовим суперінтендентам, коли ті заберуть ся до виконуваня судового вироку".

До сеї справи додає „Словак в Америке" ось-такі свої замітки:

„Судове розвязанє словацької організації в Америці є [illegible] випадком, який зверне на себе увагу всіх словацьких організацій.

„Є се перший случай в історії Америки, що суд зарядив розвязати словацьку організацію і то не через жалобу членів, але на жаданє стейтової зверхности.

„На всякий випадок ми бачимо з того, що стейт дбає і про наші запомогові організації та товариства. Стейт старає ся о се, щоби члени, які платять на своє посмертне, не були обдурені. З того приводу ми повинні бути вдячні стейтови, що веде надзір над нашими організаціями, а також можемо мати більше довіря до таких організацій, які стейт уважає за певні і безпечні".

Розвязанє державними властями одної з словацьких запомогових організацій повинно бути осторогою для инших подібних славянських організацій. Сей справі — як каже „Словак в Америке" — сумний випадок повинен отворити очи і деяким членам нашого Союза, котрим здасть ся, що їх воля стоїть понад правними законами і що ті закони не мають до них ніякого права... Те саме лихо, що стрінуло зовсім невалидно членів „І. Нар. Слав. Єдноти в стейті Ню Йорк", може так само непадійно упасти громом і на инші запомогові організації, які ведуть свою господарку після засади того робітника, котрий „пий заробив і пий сей заробок пропив".

Є між нами богато людий, котрі думають лише про теперішність, а не журять ся будучністю, котрі хотять як найменьше дати, а як найбільше взяти; але закон дивить ся на сю справу инакше. Закон каже так: як пропю всю свою заробітну нині, то будеш завтра голодний; а як завтрішний день прикує тебе до ліжка якоюнебудь недугою, то до дверий твого дому застукає перед часом люта смерть і за твій передчасно спроче тебе із сього світа. Твоя жінка і діти, твій батько і мати, твої брати і сестри полишать ся через тебе в нужди і будуть проклинати твою память. Закони ухвалюють ся не на рік-два, але на десятки або й на сотки років. Закон глядить далеко в будучність і старає ся ту будучність як найлучше забезпечити тим людям, для яких він сотворений.

НОВИНКИ.

УТЕЧА УКРАЇНСЬКИХ СИРІТ ПЕРЕД МОСКОВСЬКИМИ НАПАДНИКАМИ.

В німецьких газетах з Відня зазначено таку вістку:

При кінци минулого серпня прибуло до Відня 400 українських дітий зі Станиславова в Галичині. Се переважно українські сироти, з заведення українського сиротинця, з якого і діти будучи добіжисько, котрі відійшли на війну. Ведуть їх [illegible] сестри Василіянки [illegible].

У Відни заняли ся тими дітьми українські [illegible] ратунковий комітет, котрий уміщує їх в [illegible] а [illegible] в [illegible].

З Відня висилано дітий скорою до [illegible] і в Тирол, де [illegible] перебувати [illegible] привітанє".

Ся утеча українських сиріт зі Станиславова перед московськими напасниками показує, що і діти тепер в Галичині не певні свого жита. [illegible]

—o—

ХТО АРЕШТУВАВ ПОЛЬСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА СЕНКЕВИЧА?

Польські газети в Австрії не мали [illegible] на Австрію, що арештувала [illegible] польського письменника Генрика Сенкевича. Брехати, що той став [illegible], а Австрія на ніг[illegible] ає се мостистить ся та, що своїм вчинком [illegible] ся варварства і т. д.

А тимчасом, як довідуємо ся зі старокраєвих газет, справа мала ся цілком инакше. Коли австрійське військо заняло Кєлецьку губернію в російській Польщі, прибув до Сенкевича в його посілости в Обленгорку лейтенант польських добровольців „Сокольських" і подякував йому, щоби у-явив ся з нижньої застави до Кракова або до Варшави. Він зголосив ся виїхати до [illegible] і його відпроваджено від польських добровольців.

—o—

НІМЦІ ВИДАЮТЬ ПОЛЬСЬКУ ВОЄННУ ГАЗЕТУ.

Німецький воєнний дневник „Кріґсблат" — урядовий орган німецької військової команди почав виходити також ще тижневик по польськи. В 3-ім числі сього тижневника з дня 22-го вересня сказано у вступній статі, що побіда Німеччини є рівночасно також і побідою Польщі, бо Польща може повстати лише на руїнах Росії.

—o—

ВЕЛИКА КАТАСТРОФА В МАЯНАХ.

лучила ся перед кількома днями. Недалеко від Роялтон, Ілл., спустило ся рано в глибокі маяни около 400 робітників. В годину опісля вибух в майнах огонь, викликаний сильною експльозією газу. Гук експльодуючого газу був так сильний, що всі мешканці Роялтон сейчас побудились зі сну. [illegible] можних помічних средств, та не богато помогли вони. Огонь обняв великі розміри. Катастрофа є страшна. До 300 осіб засипаних, а 130 виратувано. Тілько 20 осіб мертвих, а 110 оказує слабі надії на житє. Маяни сі належати до компанії „Франклін Кол енд Кок Компани", а від Роялтон віддалені одну милю.

—o—

ЕВРОПЕЙСЬКІ РАСИ.

В Европі живе 200 мільонів Славян — в Росії, Австро-Угорщині, Болгарії, Сербії і Чорногорі; [illegible] Германців — в Німеччині, Данії, Голандії, Швеції, Норвеґії і Австро-Угорщині; 110 мільонів Латинців — в Італії, Франції, Швайцарії, Португалії і Бельгії; 45 мільонів Англо-Саксів — в Англії; 8 мільонів Румунів — в Австро-Угорщині, Росії і Румунії і 2 мільони 500 тисяч Греків — в Греції. Турки, Албанці і Мадяри до европейських рас не зачисляють ся.

Протокол

з XIII. Головної Конвенції Р. Н. Союза в Америці, яка відбула ся на днях від 7-го до 12-го вересня (септембра) 1914 р., в „Elmwood Music Hall", на розі улиць Elmwood and Virginia, Buffalo, N. Y.

(Дальше.)

АРТИКУЛ IX.

ДОКАЗ СМЕРТИ І ВИПЛАТА ПОСМЕРТНОГО.

Розслїджуванє смерти.

§ 256. На випадок смерти правного члена, предсїдатель, секретар і касир підвладного відділу, до котрого помершнй член належав, мають, не чекаючи на впити підвладного відділу, сконстатувати причину смерти і обставини, серед яких вона наступила.

— Принято.

Повідомленє.

§ 257. Повідомленє, яке має бути записане після залученого Союзом формуляра, і доказ смерти члена мають бути вислані до головного фінансового секретаря, потвердженї печаткою підвладного відділу, а враз з тим офіціяльне повідомленє про сю смерть виставлене на відповідних бланкетах.

— Принято

Докази смерти неприсутних членів.

§ 258. Коли член умре далеко від місцевости, де знаходить ся його підвладний відділ, або коли члени підвладного відділу не мають нагоди переконати ся про його смерть, або коли головний предсїдатель уважати се буде за потрібне, підвладний відділ або головний предсїдатель може вимагати дальших доказів смерти на жаданє головного екзекутивного комітету.

— Принято.

Повідомленє на случай самовбийства.

§ 259. В всяких випадках, в яких показує ся, що смерть наступила через самовбийство, предсїдатель, секретар і касир мають переконати ся і вислати повідомленє з доказом смерти, викзуючи обставини і всї инші факти про самовбийство, про які показано було довідати ся.

— Принято.

Що має бути в повідомленю.

§ 260. В повідомленю про смерть члена має бути подане імя помершого, його вік, коли приступив до Союза, день і причина смерти, чи сповняв всї свої вкладки, як також має бути прилучена до него грамота члена.

— Принято.

Дальший доказ.

§ 261. Головний екзекутивний комітет може вжадати дальших доказів смерти члена, коли уважає се за потрібне.

— Принято.

Коли слїдує виплата.

§ 262. Всї посмертні претенсії і виплата мають бути залагоджені по отриманю всїх потрібних документів в протягу 60 днів, коли головний екзекутивний комітет не буде [illegible].

— Принято.

Спосіб виплати.

§ 263. По одержаню урядового повідомленя [illegible] головний екзекутивний комітет, коли уважає доказ смерти члена за вистарчаючий і коли жаданє спадкоємця члена є правне після приписів Союза або рішеня судового на случай процесу, доручить головному фінансовому секретареви виставити враз з головним предсїдателем і касиєром підписати чек або чеки на імя особи або осіб, заіменованих, яко спадкоємці помершого члена, і заслати їх такими урядовцями, або корпорації, котрій запомога була поручена під опіку для спадкоємців після розпорядженя помершого члена.

— Принято.

Осібні чеки.

§ 264. Коли член розпорядив, що сума посмертного має бути виплачена більше ніж одному спадкоємцеви і означив докладно, або як пиаване, суму, яка кождому спадкоємцеви має бути виплачена, тоді головний фінансовий секретар враз з головним предсїдателем і касиром можуть виставити і підписати осібні чеки на імя кождого спадкоємця на таку суму, яка йому належить ся.

— Принято.

Спірні жаданя.

§ 265. Коли головний екзекутивний комітет не є переконаний про правність жаданя спадкоємця, тоді може зарядити таке розслїдженє того, яке уважає за потрібне.

— Принято.

Полагоджуванє жадань.

§ 266. Коли по розслїдженю справи головний екзекутивний комітет переконає ся, що запомога повинна бути виплачена, чи то ціла чи в части, тоді його обовязком є полагодити спір і запорядити таку виплату. Коли після його опінії заходить якась непевність, тоді він сам або через свого адвоката, після того як уважає, має зробити кроки, які уважає за потрібні, щоби охоронити Союз від неправної виплати, чи то через добровільну угоду поза судом, чи то за помочию суду, котрий може рішати в таких справах.

— Принято.

Акція проти Союза в протягу шість місяців.

§ 267. Не можна вносити скарги до суду проти Союза за невиплаченє запомоги по смерти члена, хиба тоді, коли така скарга буде внесена в протягу шістьох місяців від дня, коли Союз відмовив виплатити запомогу.

АРТИКУЛ X.

ЗАГАЛЬНІ ПРАВА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Кваліфікації, обовязки і вибір аплікантів.

Вік.

§ 268. Кождий Українець або инший Славянин, не перевисшаючий 50 лїт житя, і кожда женщина, не находячи ся у вагітнім станї і не перевисшаюча 40 лїт житя, до дня їх найблизших уродин, в добрім фізичнім здоровю, можуть бути приняті в члени Союза.

— Принято.

Аплікант, довгуючий Союзови.

§ 269. Аплікант в членство, котрий в часї аплікації довгує підвладному відділови або Союзови за вкладки, податок, кари, підмогу чи які инші належитости, не буде принятий до Союза, доки не сплатить свого довгу.

— Принято.

Підписанє аплікації.

§ 270. Кандидат, хотячий вступити в члени Союза, мусить підписати аплікацію, котра має бути в такій формі, яка є приписана головним урядом; в ній кандидат має подати місце і день уродженя, вік, занятє, місце замешканя, чи жонатий або самотний, чи був вже коли членом Союза і імя, адресу і посвоячене пропонованого спадкоємця або спадкоємців. Він мусить ручити за правдивість своїх зізнань, поданих у дотичній аплікації.

— Принято.

Коли залучасть ся метрику уродженя.

§ 271. Апліканти у віці між 40 до 50 років включно, і аплікантки між 35 до 40 років включно, мають долучити до своєї аплікації правно виставлену метрику уродженя.

— Принято.

Долученє посьвідки.

§ 272. Аплікант, котрий вже був передше членом Союза, має долучити до своєї аплікації о членство посьвідку того підвладного відділу, в якім він був попередно членом, а коли такий підвладний відділ вже не істнує, то посьвідку від головного рекордового секретаря, в якій має бути зазначено, що той член не довгує нічого свому попередному підвладному відділови або Союзови і що він не переступив ніякого права статута, що могло би бути перешкодою до його поновного приняття до Союза.

— Принято.

Підпис крестиком.

§ 273. Аплікант, котрий не вміє підписати свого імени, має замісць підпису зробити крестик в присутности і з підписом одного сьвідка.

— Принято.

Коли аплікант стає ся членом.

§ 274. Аплікант не буде уважати ся членом Союза, доки не буде принятий яко такий головним екзекутивним комітетом і доки не заплатить опріч вступного що найменьше одномісячної вкладки, з тим однак застереженєм, що не буде мати права до бенефітів, з виїмкою означеним в § 210.

— Принято.

Належности враз з аплікацією.

§ 275. Кождий аплікант на члена в Союзі має заплатити підвладному відділови для Союза і [illegible] спростовати ся з [illegible] Союза [illegible] апліканта на члена, в части відвступного аплікації або вступне, вступне в квоті $1.00, з чого 50 центів у вплинуть ся в фонді резервовім, а $1.50 в фонді адміністраційним, за що він [illegible] тиж, дістане належну книжочку, відзнаку, членську грамоту і примірник статута.

— Принято.

Слідчий комітет і одобренє аплікації.

§ 276. По одержаню аплікації на члена предсїдатель підвладного відділу выставовить комітет з трох членів, який має вивідати ся про характер, здоровлє і репутацію аплікантa, а відтак предложить свої спостереженя на письмі або устно, прихильно або неприхильно, на найблизшім мітінгу, а по спрaвоздaню комітету має ся голосувати над принятєм чи відкиненєм дотичного апліканта.

— Принято.

Одобренє аплікації по приняттю.

§ 277. Коли аплікант дістане принятий, тоді секретар дотичного підвладного відділу, одержавши аплікацію, справоздане слідчого комітету і лікаря враз потреби і копію метрики родоводу, вишле те все до головного екзекутивного комітету враз із вступним. Коли аплікацію одобрить головний екзекутивний комітет, тоді повідомить ся про се підвладний відділ через урядовий орган.

— Принято.

Число потрібне до вибраня в членство.

§ 278. До голосованя о приняте члена є потрібне [illegible], приписане в § 347. Коли три четвертї присутних членів заявить ся за принятєм, тоді аплікант зістане принятий в членство.

— Принято.

Відновити аплікацію можна по трох місяцях.

§ 279. Коли би аплікант був відкинений, тоді не може вносити другої аплікації о приняте аж по упливі трох місяців.

— Принято.

Повідомленє про приняте або відкиненє.

§ 280. Обовязком секретаря підвладного відділу є повідомити головного рекордового секретаря про факт безпроволочно по приняттю або відкиненю аплікації.

— Принято.

Повідомленє про приняте.

§ 281. Секретар повідомить кождого апліканта про його приняте і про місце та час, в якім має явити ся до приняття до підвладного відділу і в тім місци та часї аплікант дістане принятий і обзнакомлений з правилами і приписами Союза, і зложить слідуюче приреченє:

— Принято.

Приреченє.

§ 282. Я (сказати імя) член сего підвладного відділу Українського Народного Союза присягаю Всемогучому Господу Богу, що буду завсїди заховувати правила і постанови сего підвладного відділу і закони Українського Народного Союза; буду відносити ся з пошаною до головних урядників і урядників сего відділу; не буду ні словом ні учинком шкодити сему відділови або Українському Народному Союзови; буду дбати про розвій і добробут сего відділу і Українського Народного Союза і ніколи не буду говорити перед не членами про справи Українського Народного Союза або сего відділу. Так менї, Боже, допоможи. Амінь.

— Принято.

Коли видасть ся членську грамоту.

§ 283. Жадна грамота членська не буде видана головним рекордовим секретарем, доки той не переконає ся, що всї права, приписи і розпорядженя Союза зістали сповнені і доки секретар відділу не повідомить його про приняте апліканта.

— Принято.

Коли аплікант не може застосувати ся до приписів.

§ 284. Вусїх случаях, де після його гадки не застосовано ся до приписів статута і де аплікант не може застосувати ся до таких приписів, справа має бути предложена головному предсїдателеви до особистого порішеня, а його рішенє і приказ будуть decидуючі.

— Принято.

Не явленє до приняття.

§ 285. Коли кандидат не явить ся до приняття, хоч був про се повідомлений, на два по собі слідуючі мітінґи і не подасть [illegible], утратить вступне і всї другі гроші, які поплатив, і всї права до членства.

— Принято.